

**ПОЛИТИЧКА КООРДИНАЦИЈА
БЕЗБЕДНОСНОГ СЕКТОРА**

- ПРИРУЧНИК -

Проф.др Горан Д. Матић

Београд, 2024. година

САДРЖАЈ

Уводна разматрања	1
Аспекти разматрања проблема.....	2
Основни појмови:	2
Основни појмови	2
Уводна разматрања.....	2
Шта чини националну безбедност	3
Спољна политика р. Србије	4
Правна (сигурност) безбедност	4
Кибер (сајбер) безбедност.....	4
Цивилизацијска тековина	4
Карактеристике људских права.....	4
Класификација	6
Дефинисање јавних политика.....	6
Међународни стандарди	8
Плански документи	8
Политика.....	9
Држава	11
С и г у р н о с т Речник српског језика Матице српске.....	13
Б е з б е д н о с т (безопасност).....	13
Традиционално одређење безбедности	13
Национална безбедност.....	13
Категорије.....	13
Супростављени концепти	15
Приказ безбедносне архитектуре	15
Три сегмента која учествују у креирању националне безбедносне политике.....	15
Уопште о безбедносној политици, инструментима... ..	16
Основни категоријални концепти безбедности	17
Сектори безбедности.....	17
Национална безбедносна политика.....	17
Циљеви обавештајно-безбедносне политике:.....	19
Шта то све значи?.....	20
Проблем у пракси	21

Шта представља концепт јавне безбедности, уско повезан са правном сигурношћу .	21
Систем безбедности - Стратегија националне безбедности 2009.....	21
Појам.....	22
Основна стратешка одређења Републике Србије.....	22
Председник Републике Србије.....	23
Уставна овлашћења председника Републике Србије.....	23
Уставна овлашћења народне скупштине Републике Србије.....	23
Законодавна власт.....	24
Извршна власт.....	25
Влада Републике Србије.....	26
Извршна власт, коју представља влада, надлежна министарства и савети.....	26
Судска власт.....	26
Креирање националне безбедносне политике.....	27
Приватни сектор безбедности.....	28
Креирање националне безбедносне политике.....	29
Савет за националну безбедност.....	30
Чланови Савета за националну безбедност.....	31
Учешће у раду Савета за националну безбедност.....	31
Савет за националну безбедност.....	32
Биро за координацију рада служби безбедности:.....	33
Изазови који оптерећују међународну сарадњу у области безбедности.....	35
Политички и правни оквири.....	36
Међународни споразуми.....	37
Стратешки документи.....	37
Правни оквири.....	38
Критеријуми за одређивање тајних података.....	39
Категорије података... ..	43
Закључна разматрања.....	44
Закључак.....	46

ТЕМЕ ЗА ДИСКУСИЈУ:

- 1. СТРАТЕШКА ОПРЕДЕЉЕЊА...**
- 2. БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА**
- 3. ПОЗИЦИЈА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ**
- 4. ЗАКНОДАВНА ВЛАСТ**
- 5. ИЗВРШНА ВЛАСТ**
- 6. СУДСКА ВЛАСТ**
- 7. КРЕИРАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ**
- 8. САВЕТ ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ**
- 9. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ТАЈНИХ ПОДАТАКА**
- 10. ЗАКЉУЧЦИ**

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

АСПЕКТИ РАЗМАТРАЊА ПРОБЛЕМА

- **Безбедносне политике и стратегије**
- **Правни**
- **Технолошки**

ТЕОРИЈА:

Све знамо али ништа не функционише

ПРАКСА:

Ствари функционишу, али не знамо зашто

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ:

1. **Држава**
2. **Право**
3. **Политика**

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

- **Национална безбедност (спољна и унутрашња безбедност)**
- **Државна и јавна безбедност (унутрашња безбедност)**
- **Војна безбедност (спољна безбедност)**
- **Правна (сигурност) безбедност**
- **Кибер (сајбер) безбедност**

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

- **Релације ка јавним политикама:**
- **Национална безбедност (+спољни послови)**
- **Одбрана**
- **Јавна безбедност**

Елементи демократског политичког система :

1. Стабилан и јасно дефинисан систем институција и правила деловања тих институција
2. Грађани и друштвене групе које настоје да остваре своје интересе кроз дате институције преко својих организација и удружења
3. Одлучивање унутар система институција има знатан утицај на расподелу економских ресурса, као и на алокацију друштвених и политичких вредности
4. Постоји стална интеракција између институција и актера, која систем чини динамичним и променљивим

Политички систем?

- **Систем власти** (уређење власти, *government*)
  - институције, њихова овлашћења и правила рада
- **Политички процес** (учесници-актери, *politics*)
  - грађани, политичке странке, интересне групе, канали и токови утицаја
- **Доношење политичких одлука и њихово спровођење**
  - области јавне политике (*policy-making*)

ШТА ЧИНИ НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ:

1. **ЦИЉЕВИ**
2. **МЕРЕ** – скуп активности и радњи које предузимају државни органи ради заштите одређених вредности
3. **АКТИВНОСТИ** – заштита јавног реда и мира, уставног поретка, друштвена регулација (превенција и репресија криминала)

Национална безбедност је у стварности скоро истоветна с државном безбедношћу.

Она се брани од угрожавања споља и изнутра, већ према томе одакле елити на власти прети опасност.

Стратегија одбране – чл. 99 ст. 1 т. 9 Устава (надлежности Народне скупштине) + чл. 7 и 9 Закона о одбрани

Стратегија националне безбедности – чл. 7 ст. 2 и чл. 9 ст. 2 т. 2 Закона о одбрани.

СПОЉНА ПОЛИТИКА Р. СРБИЈЕ

- 1. Билатерална сарадња**
- 2. Србија у међународним организацијама**
- 3. ЕУ интеграције**
- 4. Безбедносна политика**

ПРАВНА (СИГУРНОСТ) БЕЗБЕДНОСТ

Је претежно гаранција предвидљивости и извесности тиме што правно правило мора да буде познато, јасно, постојано и примењивано и што га не може заменити самовоља него само нова норма која неће поништити природне последице старе тако да ће и сама у извесној мери одговорати општим очекивањима, на којима су грађани заснивали будућност.

КИБЕР (САЈБЕР) БЕЗБЕДНОСТ

Је област која се бави заштитом рачунара, мрежа, програма и података од нежељених или штетних радњи.

Ово укључује мере за заштиту од хакерских напада, дистрибуцију малвера, неовлашћеног приступа и других врста сајбер претњи.

Сајбер рат, одбрана, информациона безбедност...

ЦИВИЛИЗАЦИЈСКА ТЕКОВИНА

Људска права и слободе представљају “епицентар” и сврху сваке безбедносне политике, било да је она национална, регионална или глобална...

КАРАКТЕРИСТИКЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

- 1. Изводе се из природног стања**
- 2. Моралног су порекла**

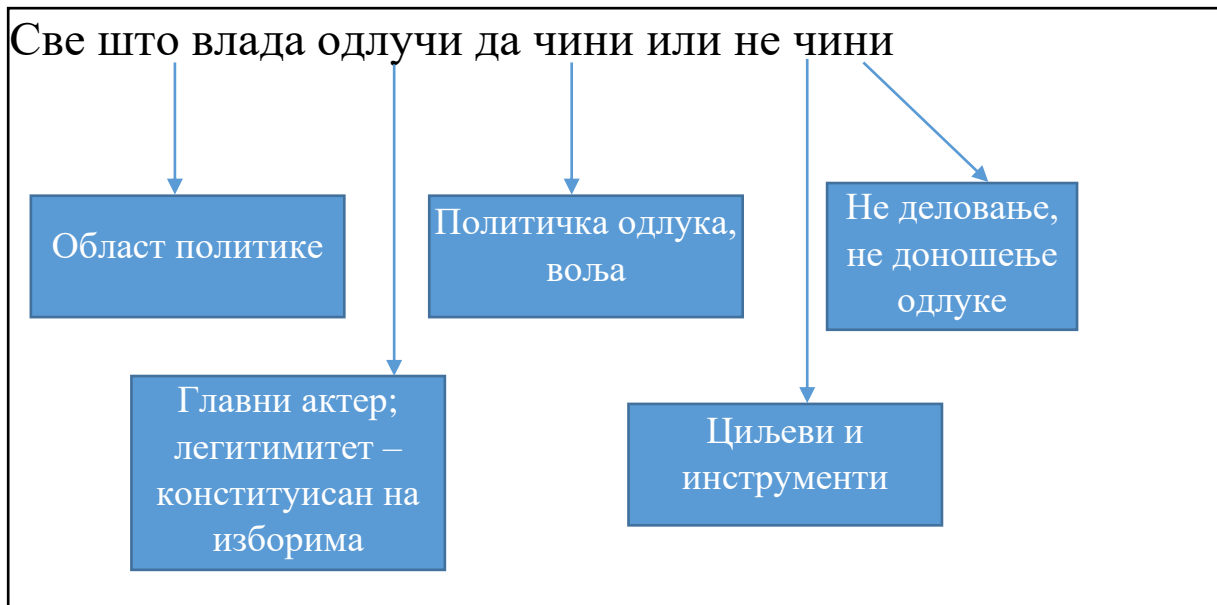

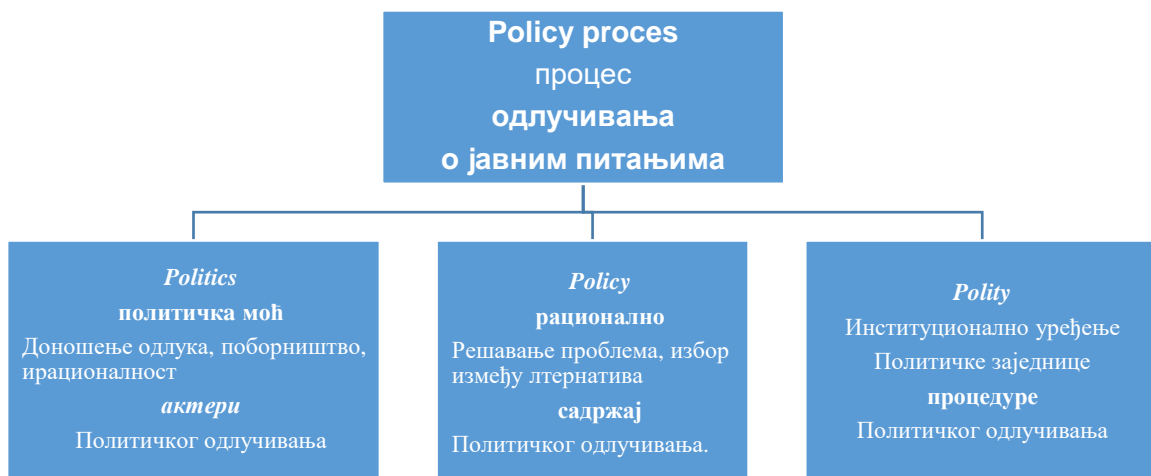
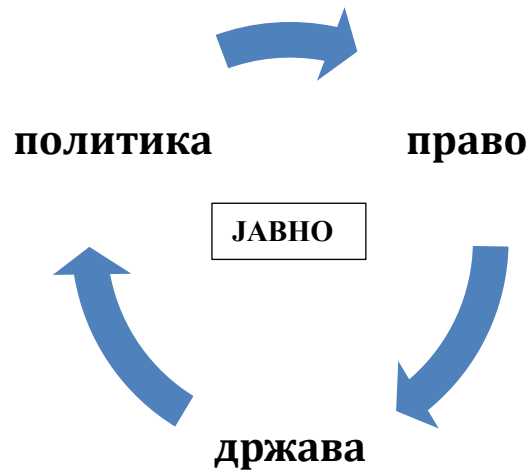
3. Усмерена су против државе – она су политичка у смислу да се остварују у држави и односе на државу, којима се она ограничавају или се од ње тражи конкретно деловање
4. Изворна и неотуђива
5. Припадају свим људским бићима без икаквог разликовања, па је у њиховој основи начело једнакости и забрана дискриминације.

КЛАСИФИКАЦИЈА

1. **права три генерације** (уједно и подела према критеријумима који се односе на сфере активности појединаца):
  - Грађанска и политичка права (крај XVIII и почетак XIX в.)
  - Економска, социјална и културна права (XIX и почетак XIX в.)
  - Права солидарности (друга половина XX в.)
2. **Утужива и неутужива права** (немогућност да се нека права могу остварити путем тужбе).
3. **Индивидуална и колективна** (право појединца да у заједници с другима ужива неко право).
4. **Апсолутна и релативна**
5. **Општа и посебна**

ДЕФИНИСАЊЕ ЈАВНИХ ПОЛИТИКА

МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ

1. Изазови, ризици и претње
2. Политика
3. Стратегије и акциони планови
4. Прописи и кривично законодавство
5. Пракса

Плански документи:

1. Стратегија
2. Програм
3. Концепт политике
4. Акциони план

ЗАКОН О ПЛАНСКОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПОЛИТИКА

Политика представља једну од најконтраверзнијих категорија у историји људске мисли, а нарочито у савременом јавном животу, па и у друштвеним и политичким наукама.

Политика као појам има више значења као:

- наука и вештина управљања државом;
- наука о циљевима државе и о најбољим средствима и путевима који воде остваривању тих циљева;

Метод рада неке државе, странке, установе или појединца, мудрост и вештина опхођења са људима и сналажења у животу, довитљивост, сналажљивост, лукавост и препреденост.

Поред тога, политика представља и послове, ствари које се тичу државе и дели се на:

- унутрашњу и спољну,
- међународну и државну (националну) политику,
- просветну и социјалну политику,
- економску и културну политику,
- политику државе и њених органа, али и политику оружаних снага (војске), цркве, политичке партије и удружења грађана, политичких и неполитичких клубова, политика група, државника, па и појединаца.

(**М. Вујаклија**, *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, 1980, стр. 724-725.)

Кроз историју су се искристализовала четири главна значења, односно дефиниције појма "политика".

1. политика као "уметност владања";
2. политика као вођење јавних послова;
3. политика као средство решавања сукоба;
4. политика као остваривање власти, односно располагање друштвеним ресурсима.

ДРЖАВА

ДРЖАВА:

- организација која располаже са монополом силе...
- нико не може располагати силом за физичку принуду против воље државе!

Држава је апарат за принуду. По овој теорији држава постоји да би осигурала да свако испуни своје законске обавезе, као што су исплата дугова, поштовање приватне својине итд.

Држава испуњава принципе друштвеног уговора. Друштвени уговор је подразумевани уговор између сваког појединца и државе. Отац овог израза је Жан Жак Русо.

Атрибути државе су :

- **територија** - географско пространство,
- **становништво** - људи настањени на територији који имају држављанство и
- **државна власт** - највиша и суверена.

Појам државе се може дефинисати по:

- међународној и
- унутрашњој улози.

Модерна држава подразумева:

- **политичку власт**, која је јавна и институционализована;
- **принудни апарат** – монопол примене силе (политичке институције, администрацију, судство, војску, полицију, службе безбедности);
- **идеолошки апарат** (породица, школа, црква, медији, политичке партије, науку и слично).

Поред ове поделе, у модерним државама власт се дели и на:

- законодавну
- извршну и
- судску власт.

Облик државног уређења је организација свих власти, а нарочито организација врховне власти, јер је управљање државом највиша власт, а њена организација – представља облик државног уређења.

Друштвено уређење или облик владавине је скуп политичких институција које држави омогућавају извршење њених функција.

П О Ј М О В И

сигурност, осигураност, обезбеђеност, безбедност, безопасност, безбрижност, спокојност, заклоњеност и заштићеност

СИГУРНОСТ

Речник српског језика Матице српске

1. Стање, особина оног који је сигуран, онога што је сигурно;
2. Безбедност, обезбеђење: јавна и државна;
3. Увереност, поуздање;
4. Одлучност, чврстина
5. Јасност, одређеност, доследност
6. За сваки случај, евентуално, за сваку;

БЕЗБЕДНОСТ (БЕЗОПАСНОСТ)

У најширем смислу подразумева одсуство опасности (заштићеност од претњи) за функционисање или развој субјеката, процеса, појава, односно својства или стања (стабилност, постојаност)

Означавача стање неког субјекта (појединца, групе људи, заједнице, институције) које карактерише одсуство невоља, брига, несрећа, опасности и других зла.

ТРАДИЦИОНАЛНО ОДРЕЂЕЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ

1. Као стање
2. Као функција
3. Као организација
4. Као систем

НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Једна од најчешће употребљаваних и најмање дефинисаних речи у речнику међународне политике

КАТЕГОРИЈЕ

- ОПСТАНАК:
  - Државе
  - Национални
  - Физичко самоодржање
- Територијални интегритет
- Политичка самосталност
- Квалитет живота

Међународне обавезе државе у креирању националне безбедносне политике, проистекле из:

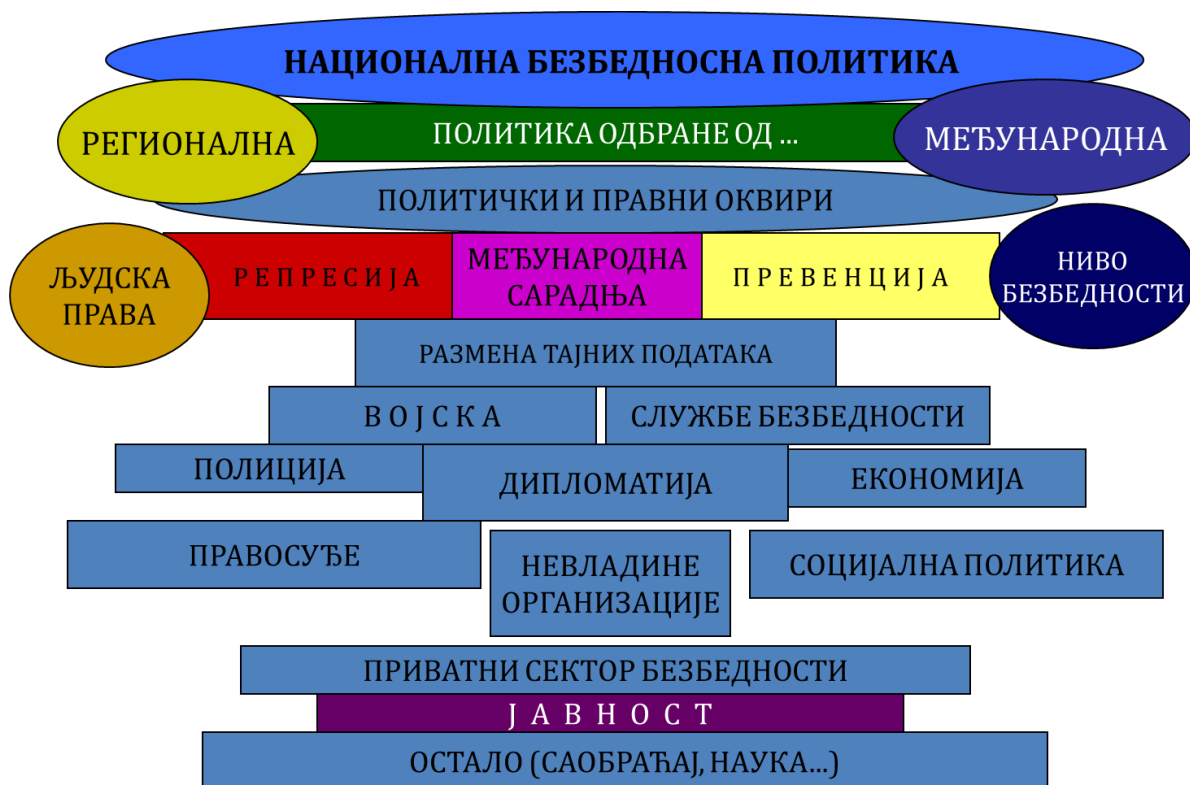
- потписивања конвенција и резолуција Уједињених нација;

- потписивања регионалних конвенција и препорука;
- приступања безбедносним и политичким интеграцијама;
- потписивања мултилатералних и билатералних међународних уговора;
- унилатерално прихваћање обавеза;
- фактичког поступања државних органа;

СУПРОСТАВЉЕНИ КОНЦЕПТИ

- Безбедност или људска права?
- Тајност или транспарентност?
- Апсолутна контрола или приватност средстава комуникација (телефоније, интернета...)?
- Носилац: цивилне или војне власти?
- Заштита нападнуге инфраструктуре (дефанзива) или одговор нападачу и наношење штете (офанзива)?
- Ослонац на националне капацитете или коришћење услуга других држава или међународних компанија (приватних војних или информационих)?

ПРИКАЗ БЕЗБЕДНОСНЕ АРХИТЕКТУРЕ

ТРИ СЕГМЕНТА КОЈА УЧЕСТВУЈУ У КРЕИРАЊУ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ

- Политички
- Законодавни
- Безбедносни (одбрамбени)

ГРАНЕ ВЛАСТИ – ЗАКОНОДАВНА, ИЗВРШНА И СУДСКА

УОПШТЕ О БЕЗБЕДНОЈ ПОЛИТИЦИ, ИНСТРУМЕНТИМА...

- **Стари концепт** – национална безбедносна политика независна и без ограничења
- **Нови концепт** – национална безбедносна политика као саставни део регионалне и глобалне, уз извесне особености на националном нивоу (заштиту специфичних националних интереса)

БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА, ИНСТРУМЕНТИ...

- Заузимање јасног државног курса према проблему (по потреби и референдумско питање);
- Стратегије, програми, акциони планови, закључци, смернице и усмерења;
- УСТАВНЕ и законске реформе;
- Размена тајних података у области одбране од тероризма;
- Успостављање равнотеже између људских права и заштите националне безбедности;

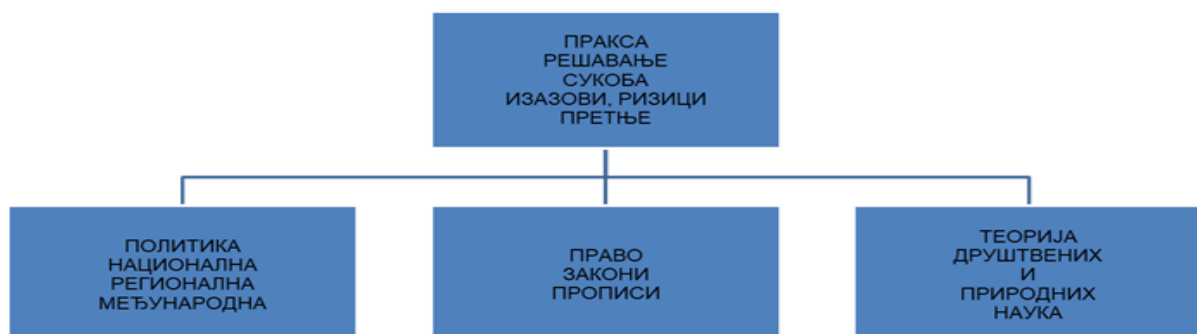
БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА

- ПАРТНЕРСТВО ЗА МИР
- ЗАЈЕДНИЧКА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА ЕУ
- КОНТРОЛА НАОРУЖАЊА

ПОЈАМ...

Политика националне безбедности јесте део укупне државне политике и представља скуп ставова, начела и опредељења којима се усмерава одлучивање и деловање Републике Србије ради заштите и остварења националних интереса. Политика националне безбедности спроводи се предузимањем свеобухватних и усклађених мера у различитим областима друштвеног живота.

(Стратегија националне безбедности)

ОСНОВНИ КАТЕГОРИЈАЛНИ КОНЦЕПТИ БЕЗБЕДНОСТИ

- Индивидуална
- Национална
- Регионална
- Глобална

СЕКТОРИ БЕЗБЕДНОСТИ

- Економска безбедност
- Социјетална безбедност
- Енергетска безбедност
- Политичка безбедност
- Еколошка безбедност
- Војна безбедност

1. УСТАВНИ ОКВИРИ

2. ПОЛИТИКЕ, СТРАТЕГИЈЕ, ДОКТРИНЕ

3. СИСТЕМСКИ ЗАКОНИ, МЕЂУНАРОДНИ СПОРАЗУМИ

- а. *СТАНДАРДИ – НОРМАТИВНИ, ТЕХНИЧКИ, ИНФОРМАТИЧКИ, ОРГАНИЗАЦИОНИ...*

4. ПОДЗАКОНСКИ АКТИ – УРЕДБЕ, ПРАВИЛНИЦИ, УПУТСТВА, ИНСТРУКЦИЈЕ, ОДЛУКЕ, ЗАКЉУЧЦИ ....

5. ИНТЕРНИ АКТИ ИЛИ НОРМАТИВА – ДИРЕКТИВЕ, ПЛАНОВИ, ОДЛУКЕ, СМЕРНИЦЕ...

- а. **ПРАВНИ АСПЕКТИ ИЛИ НОРМАТИВНА ПИРАМИДА**

НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА

(елементи)

- Спољна политика
- Политика одбране
- Политика унутрашње безбедности
- Политика заштите људских и мањинских права
- Социјална политика
- Политике у другим областима друштвеног живота
- Обавештајно-безбедносна политика
- Политика размене и чувања тајних података
- Казнена политика (правосуђе, полиција)
  - (нису обухваћене стратегијом...)

Посебно место: политика према Косову и Метохији

Стратегија националне безбедности из 2009.

Питање националног интереса или животних интереса једне државе?

- Одговор на ово питање није могућ
- Зависи од опажања и схватања јавног мњења и доносилаца одлука
- Има вредност само ако се сагледава у историјском смислу (тзв. историјске тежње)

Стратегија националне безбедности Национални интереси Републике Србије јесу:

- очување суверености, независности и територијалне целовитости;
- очување унутрашње стабилности и безбедности;
- очување постојања и заштита српског народа где год он живи, као и националних мањина и њиховог културног, верског и историјског идентитета;
- очување мира и стабилности у региону и свету; европске интеграције и чланство у Европској унији;
- економски развој и укупни просперитет и очување животне средине и ресурса Републике Србије.

ВИТАЛНЕ ВРЕДНОСТИ ДРУШТВА:

1. ИНДИВИДУАЛНЕ ВРЕДНОСТИ (људске слободе и права, имовина...)
2. ВРЕДНОСТИ ГРУПА (избеглице, инвалиди, националне и сексуалне мањине...)
3. НАЦИОНАЛНЕ ВРЕДНОСТИ (уставни поредак, јавни поредак, суверенитет, животна средина...)
4. МЕЂУНАРОДНЕ ВРЕДНОСТИ (међународни мир, међудржавни односи, међународно право...)

САДАШЊОСТ – АМБИЈЕНТАЛНОСТ...

- Општи фактори утицаја на профилацију сектора безбедности
- Историјско наслеђе (однос према историји)
- Геостратешки и геополитички положај
- **Транзиција** – начин преласка у нови вредносни политички и правни систем
- Друштвена и економска развијеност
- Демографски потенцијали и територија
- Природни ресурси
- Кадровски потенцијали
- Искуства у функционисању државног апарата
- традиционална, национална, културална и верска хабитуалност
- Развијеност цивилног сектора и невладиних организација
- Медији и утицај на јавност...

Основи обавештајно-безбедносне политике:

1. Унутрашњи конфликти по било којем основу
2. Насилне промене међународно признатих граница
3. Експанзије етничког или верског екстремизма
4. Насилне промене уставног поретка
5. Организовани криминал
6. Пролиферације наоружања и војне опреме
7. Трговина људима
8. Миграције
9. Тероризам
10. Социјална патологија
11. Загађење природне средине
12. Сајбер безбедност, криминал...
13. Индустијски акциденти...
14. Грађански рушилачки немири и демонстрације...

ЦИЉЕВИ ОБАВЕШТАЈНО-БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ:

- СТАБИЛАН МЕЂУНАРОДНИ ПОЛОЖАЈ ДРЖАВЕ (СПОЉНА БЕЗБЕДНОСТ)
- БЕЗБЕДНОСТ УНУТАР ДРЖАВЕ (УНУТРАШЊА БЕЗБЕДНОСТ)
- ЗАШТИТА ИМОВИНЕ И ЖИВОТА ЉУДИ (ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ)
- ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА
- УРЕЂЕЊЕ ТЕМЕЉНИХ ФУНКЦИЈА ДРУШТВА

ШТА ТО СВЕ ЗНАЧИ?

1. ЗАШТИТА НЕЗАВИСНОСТИ И ТЕРИТОРИЈАЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА ДРЖАВЕ НА ОСНОВУ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА НА ОСНОВУ РАВНОПРАВНОСТИ ДРЖАВА И НАРОДА...
2. ЗАШТИТА ЖИВОТА, УСТАВНИХ ПРАВА И СЛОБОДА И ЛИЧНИХ СЛОБОДА ГРАЂАНИНА И СВАКОГ ЧОВЕКА КАО ЉУДСКОГ БИЋА...
3. ЗАШТИТА ДЕМОКРАТИЈЕ, ЦИВИЛНИХ И ЉУДСКИХ ПРАВА
4. ЗАШТИТА ПРАВА РЕЛИГИЈСКИХ (ВЕРСКИХ) СКУПИНА И НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА...
5. ЗАШТИТА ДРУШТВЕНИХ, МОРАЛНИХ И ПОРОДИЧНИХ ВРЕДНОСТИ...
6. КОНТИНУИРАНО ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ДРУШТВЕНОГ АМБИЈЕНТА ЗА СТВАРАЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ДОБОБИТИ И ОПШТОГ ПРОСПЕРИТЕТА...

ПРОБЛЕМ У ПРАКСИ

ИЗЈЕДНАЧАВАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ И ОБАВЕШТАЈНО-БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ?

ШТА ПРЕДСТАВЉА КОНЦЕПТ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ, УСКО ПОВЕЗАН СА ПРАВНОМ СИГУРНОШЋУ?

појам - јавна безбедности значи да држава у редовном случају преузима заштиту живота, телесног интегритета, имовине и других права људи на својој територији, било да су држављани или странци.

СИСТЕМ БЕЗБЕДНОСТИ

Стратегија националне безбедности 2009

- СИСТЕМ ОДБРАНЕ;
- МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА;
- ОБАВЕШТАЈНО-БЕЗБЕДНОСНИ СИСТЕМ; И
- СТАЛНА И ПРИВРЕМЕНА ТЕЛА, КАО И ОРГАНИ ФОРМИРАНИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ КРИЗНИХ СИТУАЦИЈА.
- МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА (?)

Функционисање система националне безбедности остварује се уз уважавање основних начела: уставности и законитости, јединства, непрекидности, поузданости, професионалности, прилагодљивости, ефикасности, непристрасности и политичке неутралности, као и под демократском и цивилном контролом коју спроводе Народна скупштина, председник Републике, Влада, Савет за националну безбедност, други државни органи и јавност, у складу са законом.

Систем националне безбедности представља нормативно, структурно и функционално уређену целину елемената чијом се делатношћу остварује заштита националних интереса Републике Србије.

Систем националне безбедности састоји се од управљачког и извршног дела.

- Системом националне безбедности управљају највиши носиоци законодавне и извршне власти, у складу са Уставом, општеприхваћеним правилима

међународног права и потврђеним међународним уговорима, законом и другим прописима.

- Извршни део система националне безбедности својим превентивним деловањем, ефикасним реаговањем и отклањањем последица угрожавања безбедности обезбеђује очување националних вредности и заштиту и остваривање националних интереса.

(Стратегија националне безбедности 2019)

ПОЈАМ...

- Управљачки део система националне безбедности чине Народна скупштина, председник Републике, Влада и Савет за националну безбедност.

(Стратегија националне безбедности 2019)

- Извршни део система националне безбедности чине: систем одбране, систем унутрашње безбедности, безбедносно-обавештајни систем и други субјекти значајни за националну безбедност.

(Стратегија националне безбедности 2019)

- *Други субјекти значајни за националну безбедност* јесу органи државне управе и институције надлежне за спољне послове, правосуђе, здравство, демографију, људска и мањинска права, економију, образовање и научну делатност, привреду, енергетику, телекомуникације, саобраћај и транспорт, инфраструктуру, заштиту животне средине, културу, затим органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, организације цивилног друштва, медији, правна лица и грађани који доприносе остваривању циљева националне безбедности.

(Стратегија националне безбедности 2019)

ОСНОВНА СТРАТЕШКА ОПРЕДЕЉЕЊА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- ЧЛАНСТВО У ЕУ
- САРАДЊА СА НАТО У ОКВИРУ ПРОГРАМА ПАРТНЕРСТВО ЗА МИР
- ВОЈНА НЕУТРАЛНОСТ!

БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА И СИСТЕМ ОДБРАНЕ

ЗАКОНОДАВНА ВЛАСТ

ИЗВРШНА ВЛАСТ

СУДСКА ВЛАСТ

УЛОГА САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ...

Када говоримо о улози државне власти у креирању безбедносне политике, али и одбране од тероризма као претње националној, регионалној и глобалној безбедности,

као сегмента ове политике, морамо имати у виду поделу власти на законодавну, извршну и судску власт. Правни поредак је јединствен.

Однос ове три гране власти заснива се на равнотежи и међусобној контроли, с напоменом да је судска власт независна.

У формално-правном смислу, координацију ових грана власти обавља Савет за националну безбедност, у чији рад су укључени представници свих грана власти, преко којег се и врши креирање националне безбедносне политике, а тиме и система одбране као једне од најзначајнијих компоненти.

ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПОЗИЦИЈА И НАДЛЕЖНОСТИ У

СИСТЕМУ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Председник Републике изражава државно јединство Републике Србије, између осталог представља Републику Србију у земљи и иностранству, указом проглашава законе, командује Војском у складу са законом, односно одлучује о употреби Војске и командује у рату и миру, усваја План употребе војске, наређује спровођење мера приправности Војске у случају ратног или ванредног стања.

Односи председника Републике са другим државним органима заснивају се на сарадњи и обавештавању, у складу са Уставом, законом и другим прописима и одвијају се без одлагања када то изискује несметано извршавање надлежности председника Републике. Народна скупштина и Влада су дужне да председника Републике на његов захтев обавештавају о питањима из своје надлежности која су битна за извршавање надлежности председника Републике. Председник Републике обавештава Народну скупштину или Владу на њихов захтев о питањима из своје надлежности која су битна за остваривање надлежности Народне скупштине и Владе.

По положају који обавља, председник Републике је члан Савета за националну безбедност и председава седницама овог савета.

Секретар савета је шеф кабинета председника Републике по положају, у чијој је надлежности и рад Бироа за координацију који оперативно усклађује рад служби безбедности и извршава закључке Савета у питањима обавештајно-безбедносне политике.

УСТАВНА ОВЛАШЋЕЊА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- Савет за националну безбедност;
- Командовање Војском Србије;
- Представљање Републике Србије у земљи и иностранству;

УСТАВНА ОВЛАШЋЕЊА НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- Потврђује међународне уговоре;
- Остваривање људских слобода и права, уставности и законитости, поступак пред судовима...;

- Одбрана и безбедност;
- Надзире рад служби безбедности;

ЗАКОНОДАВНА ВЛАСТ

- ЗАКОНИ
- БУЏЕТ
- СТРАТЕГИЈЕ
- ДЕКЛАРАЦИЈЕ И РЕЗОЛУЦИЈЕ
- РАТИФИКАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНИХ СПОРАЗУМА
- КОНТРОЛА БЕЗБЕДНОСНОГ СЕКТОРА

Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти. Законодавну власт представља Народна скупштина са својим одборима и комисијама, чији је основни задатак доношење закона, стратегија, али и спровођење надзора над сектором безбедности и одбране. Поред тога, Скупштина је надлежна да усваја и буџет којим директно утиче на рад свих државних органа, а посебно оних који су намењени креирању безбедносне политике и функционисање система одбране.

Потребно је нагласити да Устав Републике Србије не прави јасну дистинкцију између националне безбедности и одбране (стари концепт – одбрана најшира функција државе, а национална безбедност сегмент одбране).

Посебно је значајна улога Скупштинског одбра за одбрану и безбедност, као сталног радног тела Народне скупштине. Он разматра предлоге закона, других прописа и општих аката, као и друга питања која се односе на одбрану, интегрисано управљање граничним пословима, производњу, промет и пренос оружја, разматра стратегију одбране, питања у вези са остваривањем цивилне и демократске контроле одбрамбеног система, питања из области јавне и државне безбедности, извештаје о радну Министарства унутрашњих послова о стању безбедности у Републици Србији, врши контролу над радом служби безбедности, као и друга питања из области безбедности. Поред тога, скупштински одбор за одбрану и безбедност, на основу Закона о основама уређења служби безбедности Републике Србије, надзире уставност и законитост рада служби безбедности; надзире усклађеност рада служби безбедности са стратегијом националне безбедности, стратегијом одбране и безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије; надзире поштовање политичке, идеолошке и интересне неутралности у раду служби безбедности; надзире законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљане података; надзире законитост трошења буџетских и других средстава за рад; разматра и усваја извештаје о раду служби безбедности; разматра предлоге закона, других прописа и општих аката из надлежности служби безбедности; покреће иницијативе и подноси предлоге закона из надлежности служби; разматра предлоге, петиције и представке грађана који су упућени народној скупштини у вези са радом служби безбедности и предлаже мере за њихово решавање и о томе обавештава подносиоца; утврђује чињенице о уоченим незаконитостима или неправилностима у раду служби и њихових припадника и о томе доноси закључке; извештава народну скупштину о својим закључцима и предлозима.

Скупштински одбор за иностране послове разматра предлоге закона, других прописа и општих аката, као и дуга питања из области спољне политике, односа са другим државама и међународним организацијама, ратификација међународних уговора из области спољно-политичких односа, уређивање поступка закључивања и извршавања међународних уговора, заштита држављана Србије и њихових интереса и интереса домаћих правних лица у иностранству.

ИЗВРШНА ВЛАСТ

- МИНИСТАРСТВА, АГЕНЦИЈЕ, КАНЦЕЛАРИЈЕ...
- ВОЈСКА СРБИЈЕ
- ПОЛИЦИЈА
- БЕЗБЕДНОСНЕ И ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ

Извршну власт у Републици Србији представља Влада Републике Србије са ресорним министарствима, посебним организацијама и стручним службама Владе. У погледу креирања безбедносне политике, у склопу извршне власти се налазе и: - **Министарство одбране** – Војска Србије, Војнобезбедносна агенција, Војнообавештајна агенција и капацитети за реаговање у ванредним ситуацијама, издавање дозвола за производњу наоружања и војне опреме; - **Министарство спољних послова** – сарадња и координација са другим државама, међународним организацијама, процедуре извоза наоружања и војне опреме, међународна правна помоћ (екстрадиција); - **Министарство унутрашњих послова** – полиција, жандармерија, специјалне антитерористичке јединице, ванредне ситуације; **Министарство правде** - међународна судска и тужилачка сарадња; **Безбедносно-информативна агенција**; **Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података.**

Влада утврђује и води безбедносну политику Републике Србије у оквиру Устава и закона, и других општих аката Народне скупштине, односно извршава законе и друге опште акте Народне скупштине, тако што доноси опште и појединачне правне акте и предузима друге мере.

Поред тога, Влада предлаже Народној скупштини законе, буџет, стратегије, декларације и резолуције. Влада води преговоре и потписује међународне споразуме у области безбедности.

Влада има одборе и комисије, као стална радна тела. Владин одбор за правни систем и државне органе разматра питања из делокруга Владе која се односе на одбрану, унутрашње послове, уређење правосуђа, поступак пред државним органима, кривично-прекршајно и привредно-преступно законодавство, међународну правну помоћ, уређење и начин рада Владе и остала питања.

Владин одбор за односе са иностранством разматра питања која се односе на спољну политику, односе са другим државама и међународним организацијама, закључивање међународних уговора, придруживање Европској унији и остала питања везана за односе са иностранством.

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- НОСИЛАЦ ИЗВРШНЕ ВЛАСТИ
- УТВРЂУЈЕ И ВОДИ ПОЛИТИКУ У ОКВИРУ УСТАВА И ЗАКОНА И ДРУГИХ ОПШТИХ АКТА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
- ИЗВРШАВА ЗАКОНЕ И ДРУГЕ ОПШТЕ АКТЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ТАКО ШТО ДОНОСИ ОПШТЕ И ПОЈЕДИНАЧНЕ ПРАВНЕ АКТЕ И ПРЕДУЗИМА ДРУГЕ МЕРЕ

(ЗАКОН О ВЛАДИ)

ИЗВРШНА ВЛАСТ, КОЈУ ПРЕДСТАВЉА ВЛАДА, НАДЛЕЖНА МИНИСТАРСТВА И САВЕТИ:

- Доноси одговарајуће одлуке, на основу процена обавештајно-безбедносних служби и других државних органа;
- Конкретизује међународну сарадњу на пољу заштите националне безбедности;
- Координира и управља системом одбране (безбедности?), преко Савета за националну безбедности и других државних тела.
- Контролише рад система одбране преко надлежних министара.

СУДСКА ВЛАСТ

- Судови и тужилаштва
- Међународна правна помоћ
- Екстрадиција (улога Министарства спољних послова и правде)
- Специјалне истражне технике и методе
- Спроводи процесуирања откривених кривичних дела;
- Одобрава примену специјалних истражних техника у Србији код откривања најтежих кривичних дела;
- Контролише рад система одбране и безбедности, преко надлежних судова и тужилаштва.
- Спроводи и реализује међународну кривично-правну помоћ.

Судска власт је јединствена на територији Републике Србије. Судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународних права и потврђених међународних уговора. Судска Власт у Републици Србији припада судовима опште и посебне надлежности.

Судови опште надлежности су: основни судови, виши судови, апелациони судови и врховни касациони суд. У вишем суду и апелационом суду у Београду образовано је посебно одељење за поступање у предметима кривичних дела тероризма и међународног тероризма. У вишем суду у Београду, за поступање у предметима високотехнолошког криминала, образовано је посебно одељење за борбу против високо-технолошког криминала.

Судови посебне надлежности су: привредни судови, привредни апелациони суд, прекршајни судови, виши прекршајни суд и управни суд.

Јавно тужилаштво је самостални државни орган који гони учиниоце кривичних дела и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости. **Јавно тужилаштво Републике Србије** чини: Републичко јавно тужилаштво, апелационо јавно тужилаштво, виша јавна тужилаштва, основна јавна тужилаштва и јавна тужилаштва посебне надлежности. Јавна тужилаштва посебне надлежности су: тужилаштво за организовани криминал и тужилаштво за ратне злочине. Поред тога, у вишем јавном тужилаштву у Београду, образовано је и посебно одељење за борбу против високо-технолошког криминала.

За решавање питања међународне сарадње, надлежни су судови опште надлежности кроз пружање правне помоћи и поступке екстрадиције. Поред тога, у складу са уставним решењима и одредбама Законика о кривичном поступку, судови опште надлежности одобравају примену специјалних истражних техника и метода чиме и врше надзор над радом служби безбедности и полиције.

КРЕИРАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ

- УТВРЂИВАЊЕ И ДЕФИНИСАЊЕ БЕЗБЕДНОСНИХ ИЗАЗОВА, РИЗИКА И ПРЕТЊИ НА НАЦИОНАЛНОМ И РЕГИОНАЛНОМ НИВОУ....
- КРЕИРАЊЕ ОДГОВОРА НА БЕЗБЕДНОСНЕ ИЗАЗОВЕ, РИЗИКЕ И ПРЕТЊЕ..... ПРЕ ИЛИ ПОСЛЕ
- ПРЕВЕНЦИЈА И РЕПРЕСИЈА, ПРОАКТИВНО И РЕАКТИВНО ДЕЛОВАЊЕ...

Осново полазиште националне безбедносне политике чине: суверенитет, територијални интегритет, економски просперитет, социјална стабилност, развој демократије и владавина права, поштовање људских и мањинских права, европска спољнополитичка оријентација и унапређење сарадње са најутицајнијим субјектима међународне заједнице и државама у региону. Поред тога, кроз безбедносну политику изражена је спремност Републике Србије да у оквиру организација УН, европских и других међународних организација и регионалних структура доприноси изградњи и унапређењу сопствене, регионалне и глобалне безбедности. На тој основи, утврђена безбедносна политика чини Републику Србију значајним фактором регионалне безбедносне сарадње и поузданим партнером у међународним односима.

Када су у питању безбедносни изазови, ризици и претње, Република Србија је, као и остале државе из региона, суочена са тероризмом, разним облицима организованог криминала, корупцијом, нелегалном трговином наркотицима, деструктивним деловањем појединих верских секти, трговином људима и финансијском и високотехнолошким криминалом.

Изазови, ризици и претње безбедности имају комплексан карактер тако да се могу испољити на глобалном, регионалном и националном нивоу. Према стратешким документима Републике Србије, изазови, ризици и претње безбедности су опасност од оружане агресије, сепаратистичке тежње појединих националистичких и верских екстремистичких група, противправно једнострано проглашена независност КиМ, оружана побуна, отпори уз употребу оружја, тероризам, пролиферација оружја за

масовно уништење, обавештајна делатност, организовани криминал, корупција, проблеми економског развоја, угрожавање енергетске безбедности, неравномеран привредни и демократски развој, нерешен статус и тежак положај избеглих, прогнаних и интерно расељених лица са простора Хрватске, БиХ и КиМ, недовршен процес разграничења између држава некадашње СФРЈ, неконтролисано трошење природних ресурса и угрожавање животне средине, наркоманија, деструктивно деловање појединих верских секти и култова, високотехнолошки криминал и угрожавање информационих и телекомуникационих система.

Садржај, обим и вероватноћа испољавања изазова, ризика и претњи безбедности непосредно утичу на дефинисање политике националне безбедности и изграђивање адекватних способности система националне безбедности.

Суштинско питање у креирању безбедносне политике и институционалног реаговања на безбедносне изазове, ризике и претње јесте да ли утврђивати активности и механизме пре конкретних напада или претњи или након њиховог реализовања. Суштински ово се питање своди на моделовање превентивног и репресивног деловања на безбедносне изазове, ризике и претње, односно на корелацију концепата националне безбедности и одбране са спољном политиком.

ПРИВАТНИ СЕКТОР БЕЗБЕДНОСТИ (???)

- Плаћеници;
- Приватна војна предузећа;
- Приватна предузећа за пословну безбедност;
- Појединци који као регистровану делатност пружају одређене услуге...
- Детективске агенције;
- Безбедносни консалтинг, маркетинг и инжењеринг...

ЗАКОНИ О ФТО И ДЕТЕКТИВИМА...

ЗАКОН О ПРИВАТНОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ

НАДЗОР НАД ПРИВАТНИМ СЕКТОРОМ БЕЗБЕДНОСТИ?

КРЕИРАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ

- ИНТЕРРЕСОРНА САРАДЊА НА СВИМ НИВОИМА ВЛАСТИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
- БИЛАТЕРАЛНА И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА
- САРАДЊА У ОКВИРУ UN, EU, NATO...

Када говоримо о креирању националне безбедносне политике, потребно је имати у виду развој капацитета за интерресорну сарадњу на свим нивоима власти, како између законодавне, извршне и судске, тако и оних који се налазе унутар одређене гране власти, нпр. извршне. У пракси то значи да је потребно успоставити тесну сарадњу између различитих служби безбедности (цивилних и војних), али и различитих ресора, као што су унутрашњи послови, спољна политика и правосуђе. При томе, потребно је имати у виду да су елементи политике националне безбедности и: спољна политика, економска политика, политика одбране, политика унутрашње безбедности, политика заштите људских и мањинских права, социјална политика и политике у другим областима друштвеног живота.

Једна од најзначајнијих поставки односи се на успостављање регионалне сарадње, а посебно са државама из најближег окружења кроз закључивање одговарајућих билатералних споразума ради сузбијања тероризма, али и свих осталих облика криминалитета.

Република Србија је привржена поштовању обавеза које проистичу из повеље УН, принципа универзалне декларације о људским правима и Хелсиншког завршног акта. Уважавајући интерес очувања сопственог територијалног интегритета и суверенитета, Република Србија ће спољну и безбедносну политику у највећој мери усклађивати са позицијама и деловањем Европске Уније у свим најважнијим питањима глобалног европског и регионалног карактера кроз процес европских интеграција Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности у складу са стандардима и обавезама које произилазе из европске безбедносне и одбрамбене политике. Приступањем НАТО програму ‘Партнерство за мир’, потврђује се дугорочно опредељење намењено пружању доприноса заједничким демократским вредностима и учвршћивању регионалне и глобалне безбедности.

САВЕТ ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ

САВЕТ ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ

- БИРО ЗА КООРДИНАЦИЈУ РАДА СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ
- КАНЦЕЛАРИЈА СНБ И ЗАШТИТУ ТАЈНИХ ПОДАТАКА

Савет утврђује основе политике националне безбедности и дефинише основне мере и активности на очувању и унапређењу националне безбедности и заштити виталних националних интереса Републике Србије.

У оквиру Савета за националну безбедност функционишу:

1. Биро за координацију рада служби безбедности
2. Канцеларија Савета за националну безбедности и заштиту тајних података.

Савет за националну безбедност разматра питања од значаја за националну безбедност у складу са стратегијом националне безбедности, стратегијом одбране и безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије.

Биро оперативно усклађује рад служби безбедности. Поред тога, један од задатака бироа је да реши питање дистинкције обавештајно-полицијског рада и рада служби безбедности, као и да обједини активности војног, цивилног и полицијског обавештајног рада у један здружени систем.

Канцеларија савета обавља стручне и административне послове за потребе Савета и Бироа, бави се међународном сарадњом у области размене тајних података, води Централни регистар страних тајних података и спроводи одредбе Закона о тајности података у координацији са Министарством правде.

ЧЛАНОВИ САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ

- ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ
- ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ
- МИНИСТАР ОДБРАНЕ
- МИНИСТАР УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
- МИНИСТАР ПРАВДЕ
- НАЧЕЛНИК ГШ ВС
- ДИРЕКТОРИ СЛУЖБИ (БИА, ВБА И ВОА)

УЧЕШЋЕ У РАДУ САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ

СТАРЕШИНЕ ДРУГИХ ДРЖАВНИХ ОРГАНА И ИНСТИТУЦИЈА И ДРУГЕ ЛИЧНОСТИ КОЈЕ НИСУ ФОРМАЛНИ ЧЛАНОВИ СНБ (старешине органа у оквиру министарства спољних послова, јавни и специјални тужилац, директор полиције, итд.)

Председник Републике може на своју иницијативу или на иницијативу члана Савета позвати на седнице Савета руководиоце других државних органа и институција и друга лица која нису чланови Савета (Републички јавни тужилац, специјални тужилац, директор полиције...)

САВЕТ ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ

- ТЕЛО РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ КОЈЕ ОБАВЉА ОДРЕЂЕНЕ ПОСЛОВЕ И ЗАДАТКЕ ИЗ ОБЛАСТИ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ;
- РАЗМАТРА ПИТАЊА ИЗ ОБЛАСТИ ОДБРАНЕ, УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА И РАДА СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ;
- РАЗМАТРА МЕЋУСОБНУ САРАДЊУ ДРЖАВНИХ ОРГАНА И ЊИХОВУ МЕЋУНАРОДНУ САРАДЊУ;
- ПРЕДЛАЖЕ МЕРЕ НАДЛЕЖНИМ ОРГАНИМА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ.

Савет је тело Републике Србије које обавља одређене послове и задатке из области националне безбедности; Разматра питања из области одбране, унутрашњих послова и рада служби безбедности; Разматра међусобну сарадњу органа надлежних за одбрану, унутрашње послове, као и служби безбедности у Србији и њихову међународну сарадњу; Предлаже мере надлежним државним органима за унапређење националне безбедности; Разматра предлоге за унапређење националне безбедности које му упућују органи надлежни за одбрану, органи надлежни за унутрашње послове, службе безбедности и други надлежни државни органи; Разматра питања из делокруга органа државне управе, аутономних покрајина, општина, градова и града Београда која су значајна за националну безбедност; Разматра и друга питања која су значајна за националну безбедност.

- РАЗМАТРА ОБАВЕШТАЈНО-БЕЗБЕДНОСНЕ ПРОЦЕНЕ И ДОНОСИ ЗАКЉУЧКЕ...
- ДОНОСИ ЗАКЉУЧКЕ У ВЕЗИ СА РАДОМ СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ И БИРОА...
- УСМЕРАВАЊЕ МЕЋУНАРОДНЕ САРАДЊЕ У ОБЛАСТИ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ, ОДБРАНЕ И У ОБАВЕШТАЈНО-БЕЗБЕДНОСНОЈ ДЕЛАТНОСТИ;
- ЉУДСКА ПРАВА И СЛОБОДЕ....

Савет усмерава и усклађује рад служби безбедности тако што:

Разматра обавештајно-безбедносне процене и доноси закључке којима одређује приоритете и начине заштите и усмерава остваривање националних интереса који се спроводе путем обавештајно-безбедносне делатности;

Доноси закључке у вези с радом служби безбедности и Бироа за координацију;

Доноси закључке којима усмерава и усклађује рад служби безбедности;

Доноси закључке којима усмерава сарадњу служби безбедности са службама безбедности страних држава и међународних организација;

Доноси закључке којима усклађује делатности државних органа које су посвећене међународној сарадњи у области националне безбедности и одбране;

Прати извршавање закључака које је донео;

Даје мишљења о предлозима годишњих и средњорочних планова рада служби безбедности;

Даје мишљења Влади о предлозима бухета служби безбедности и прати реализацију одобрених буџетских средстава;

Даје мишљење Влади о предлогу за постављење и разрешење директора служби безбедности.

Савет се стара о усаглашеној примени прописа и стандарда за заштиту података о личности, као и других прописа којима се штите људска права која могу да буду угрожена разменом информација или другим оперативним радњама.

БИРО ЗА КООРДИНАЦИЈУ РАДА СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ:

- ОПЕРАТИВНО УСКЛАЂУЈЕ РАД СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ И ИЗВШАВА ЗАКЉУЧКЕ САВЕТА
- УТВРЂУЈЕ ЗАДАТКЕ, ОПЕРАТИВНО УСКЛАЂУЈЕ ДЕЛАТНОСТИ И КООРДИНИРА АКТИВНОСТИ СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ И ДРУГИХ ДРЖАВНИХ ОРГАНА
- УТВРЂУЈЕ НАЧИН ОПЕРАТИВНОГ УСКЛАЂИВАЊА У ПОЈЕДИНИМ СЛУЧАЈЕВИМА
- ОСНИВА МЕШОВИТЕ РАДНЕ ГРУПЕ ЗА ОПЕРАТИВНЕ ЗАДАТКЕ
- АНАЛИЗИРА РЕЗУЛТАТЕ УСКЛАЂИВАЊА
- ИЗВЕШТАВА САВЕТ
- ОПЕРАТИВНЕ АКЦИЈЕ
- ИЗРАДА АНАЛИТИЧКИХ МАТЕРИЈАЛА
- ПРИПРЕМА МАТЕРИЈАЛА ЗА САВЕТ
- ПИТАЊЕ БЕЗБЕДНОСНИХ ПРОВЕРА ФИЗИЧКИХ И ПРАВНИХ ЛИЦА

ПОДРШКА РАДУ БИРОА ОД СТРАНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ САВЕТА....

ЧЛАНОВИ БИРОА:

- СЕКРЕТАР САВЕТА
- ДИРЕКТОР БИА
- ДИРЕКТОР ВБА
- ДИРЕКТОР ВОА

У РАДУ УЧЕСТВУЈЕ И ДИРЕКТОР КАНЦЕЛАРИЈЕ САВЕТА...

ПО ПОЗИВУ УЧЕСТВУЈУ У РАДУ:

- ПРЕДСТАВНИЦИ МИНИСТАРСТВА СПОЉНИХ ПОСЛОВА
- ДИРЕКТОР ПОЛИЦИЈЕ И НАЧЕЛНИЦИ УПРАВА
- РЕПУБЛИЧКИ ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ
- ДИРЕКТОР УПРАВЕ ЦАРИНА
- РУКОВОДИОЦИ ДРУГИХ ДРЖАВНИХ ОРГАНА, ОРГАНИЗАЦИЈА И ИНСТИТУЦИЈА

УЛОГА КАНЦЕЛАРИЈЕ САВЕТА:

- САЗИВАЊЕ СЕДНИЦА БИРОА

- АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕХНИЧКА ПОДРШКА БИРОА
- КОМУНИКАЦИЈА СА ДРУГИМ ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ИНСТИТУЦИЈАМА
- КОМУНИКАЦИЈА СА ФИЗИЧКИМ И ПРАВНИМ ЛИЦИМА
- ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР ТАЈНИХ ПОДАТАКА (НАТО, ЕУ...)

ПОЛАЗНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА БЕЗБЕДНОСНУ САРАДЊУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЕУ

- ПОКРЕТАЊЕ ПРОЦЕСА ДЕМОКРАТСКИХ РЕФОРМИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ОД 2000. ГОДИНЕ
- ПРИЈЕМ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВО ЗА МИР;
- ПОТПИСИВАЊЕ БЕЗБЕДНОСНОГ СПОРАЗУМА О РАЗМЕНИ ПОДАТАКА СА НАТО, НОВЕМБАР 2008, (ЗАКЉУЧЕН 2011)
- ПОТПИСИВАЊЕ СПОРАЗУМА О РАЗМЕНИ ПОДАТАКА СА ЕУ И ТЕХНИЧКИХ АРАНЖМАНА, НОВЕМБАР 2010, (ЗАКЉУЧЕН 2011);

ИЗАЗОВИ КОЈИ ОПТЕРЕЂУЈУ МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ

- НАСЛЕЂЕ 90-ИХ ГОДИНА 20. ВЕКА....
- ЈЕДНОСТРАНО ПРИЗНАВАЊЕ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ КАО НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ...
- ПОСЛЕДИЦЕ - НЕГАТИВАН СТАВ ЈАВНОГ МЊЕЊА КОЈИ ОПТЕРЕЂУЈЕ УСПОСТАВЉАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ....

Када говоримо о изазовима који оптерећују сарадњу у области безбедности, а тиме и одбрани, не може се занемарити наслеђе 90-тих, последице вишегодишњег грађанског рата вођеног на просторима некадашње Југославије, међународне санкције, НАТО бомбардовање, изражени проблеми транзиције, као историјске противречности и последице сукобљавања народа и држава на простору југоисточне Европе које и данас има утицаја на стање безбедности у региону.

Следећи проблем који оптерећује ову сарадњу је признавање такозване Републике Косово, која се неповољно одражава на јачање мера поверења и сарадње и успорава процес стабилизације на овим просторима. Морам напоменути да су управо тероризам и експанзија организованог криминала, корупције, недозвољене трговине наркотицима и оружјем, као и трговине људима, управо и најизраженији на територији КиМ.

Као последице свега изнетог, појављује се негативан став јавног мњења према чланству и сарадњи са НАТО, као директан утицај на политичку вољу грађана Србије.

ИЗАЗОВИ КОЈИ ОПТЕРЕЋУЈУ МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ

- Безбедносно политичка ситуација у Украјини и политички став Републике Србије
- Израда „нових“ стратешких докумената – Стратегија одбране (???)
- НЕ ПОСТОЈАЊЕ ЈАСНО ДЕФИНИСАНЕ СТРАТЕГИЈЕ ВЕЗАНЕ ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ И ОДБРАНЕ, КОЈА ПРОИЗЛАЗИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ОДБРАНЕ;
- ЕКОНОМСКА КРИЗА И БУЏЕТСКЕ РЕСТРИКЦИЈЕ;
- КАШЊЕЊЕ У ЗАКОНОДАВНОЈ ДЕЛАТНОСТИ;
- НЕДОСТАТАК ОДГОВАРАЈУЋЕГ СТРУЧНОГ ОСОБЉА.

ПОЛИТИЧКИ И ПРАВНИ ОКВИРИ

МЕЂУНАРОДНИ СПОРАЗУМИ

- UN КОНВЕНЦИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ;
- EU КОНВЕНЦИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ;
- БИЛАТЕРАЛНИ СПОРАЗУМИ У ОБЛАСТИ ОДБРАНЕ, ПОЛИЦИЈСКЕ САРАДЊЕ, ПРАВОСУЂА И РАЗМЕНЕ ТАЈНИХ ПОДАТАКА ;
- РЕГИОНАЛНЕ ИНИЦИЈАТИВЕ
  - Процес сарадње у југоисточној Европи (SEESCP)
  - Регионални савет за сарадњу (RCC)
  - Централно-европска иницијатива (CEI)
  - Јадранско-јонска иницијатива (AII)
  - Стратегије ЕУ за подунавље (EUSDR)
  - Берлински процес
  - Регионална канцеларија за сарадњу младих (RYCO)
  - Вишеградска група (V4)
  - Фонд за западни Балкан (WBF)
  - Брдо-Бриони процес
  - Регионална иницијатива за миграције, азил и избеглице (MARRI)
  - Споразум о слободној трговини (CEFTA)
  - Међународна комисија за слив реке Саве (ISRBC)
  - Центар за спровођење закона у југоситочној Европи (SELEC)

СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ

- Стратегија националне безбедности
- Стратегија одбране
- Национална стратегију за спречавање и борбу против тероризма за период 2017–2021. Година
- Национална стратегија за борбу против организованог криминала;
- Национална стратегија за борбу против прања новца и финансирање тероризма од 2020. До 2024.
- Стратегија за борбу против високотехнолошког криминала (2019-2023)
- Национална стратегија заштите и спасавања у ванредним ситуацијама
- Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштита жртава
- Стратегија развоја МУП-а за период 2018-2023.
- Стратегија истрага финансијског криминала
- Национална стратегија за процесуирање ратних злочина
- Стратегија развоја информационе безбедности
- Стратегија заштите података о личности
- Стратегија развоја система јавног информисања у Р. Србији (2020-2025)
- Бела књига одбране Р. Србије
- Средњорочни план Министарства одбране за период 2023. до 2025.
- Стратегија развоја информационог друштва и информационе безбедности за период 2021. до 2026.

НИЈЕ УРЕЂЕНА ОБЛАСТ КИБЕР (САЈБЕР) БЕЗБЕДНОСТИ И ОДБРАНЕ!

ПРАВНИ ОКВИРИ

- Устав (2006);
- Закон о председнику Републике (2007);
- Закон о Народној скупштини (2010);
- Закон о Влади (2005);
- Закон о министарствима (2017);
- Закон о уређењу судова (2008....2018) и јавним тужилаштвима (2009....2011....2016).
- Закон о основама уређења служби безбедности (2007..2012);
- Закон о тајности података (2009);
- Закон о заштити података о личности (2008, ..2009, .2012);
- Закон о ванредним ситуацијама (2009...2011, 2012);
- Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности (2009, 2012);
- Закон о радијацијској и нуклеарној сигурности и безбедности (2018)
- Закони о одбрани (2007...2009..2015..2018);
- Закон о Војсци Србије (2007, 2009, 2010,..2018)
- Закон о спољним пословима (2007, 2009);
- Закон о полицији (2005, ..2016, 2018);
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела (2002...2016, 2018);
- Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала (2005..2009);
- Закон о производњи и промету наоружања и војне опреме (2005....2018);
- Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању (2009..2013) ;
- Закон о оружју и муницији (1992...2015);
- Закон о промету експлозивних материја (2005);
- Закон о увозу и извозу робе двоструке намене (2013)
- Закон о увозу и извозу наоружања и војне опреме (2014).
- Закон о ваздушном саобраћају (2005, 2012, 2015);
- Закон о ваздухопловним пристаништима (1975, 1995);
- Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама (2010, .2015);
- Закон о превозу у друмском саобраћају (1995,..2011..2015);
- Закон о БИА (2002, 2014, 2018);
- Закон о ВБА и ВОА (2009...2013);
- Кривични законик (2005...2016);
- Законик о кривичном поступку (2001...2009..2014);
- Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма (2009..2017);
- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (2008...2016);
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела (2008);
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима (2009).

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ТАЈНИХ ПОДАТАКА

штета је нарушавање интереса Републике Србије настало као последица неовлашћеног приступа, откривања, уништавања и злоупотребе тајних података или као последица друге радње обраде тајних података и страних тајних података;

1. „ДРЖАВНА ТАЈНА”, који се одређује ради спречавања настанка неотклоњиве тешке штете по интересе Републике Србије;
2. „СТРОГО ПОВЕРЉИВО”, који се одређује ради спречавања настанка тешке штете по интересе Републике Србије;
3. „ПОВЕРЉИВО”, који се одређује ради спречавања настанка штете по интересе Републике Србије;
4. „ИНТЕРНО”, који се одређује ради спречавања настанка штете за рад, односно обављање задатака и послова органа јавне власти који их је одредио.

који су од интереса за:

1. националну и јавну безбедност,
2. одбрану,
3. унутрашње и спољне послове Републике Србије

Закон о тајности података (чл. 1)

Као тајни податак може се одредити податак од интереса за Републику Србију чијим би откривањем неовлашћеном лицу настала штета, ако је потреба заштите интереса Републике Србије претежнија од интереса за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Чл. 8 ЗТП - Подаци из става 1. овог члана односе се нарочито на:

1. националну безбедност Републике Србије, јавну безбедност, односно на одбрамбене, спољнополитичке, безбедносне и обавештајне послове органа јавне власти;
2. односе Републике Србије са другим државама, међународним организацијама и другим међународним субјектима;
3. системе, уређаје, пројекте, планове и структуре који су у вези са подацима из тач. 1) национална безбедност Републике Србије, јавна безбедност, односно на одбрамбене, спољнополитичке, безбедносне и обавештајне послове органа јавне власти и 2) односе Републике Србије са другим државама, међународним организацијама и другим међународним субјектима, овог става;
4. научне, истраживачке, технолошке, економске и финансијске послове који су у вези са подацима из тач. 1) национална безбедност Републике Србије, јавна безбедност, односно на одбрамбене, спољнополитичке, безбедносне и обавештајне послове органа јавне власти и 2) односе Републике Србије са другим државама, међународним организацијама и другим међународним субјектима, овог става;

Тајни податак из Уредбе о ближим критеријумима за одређивање степена тајности Државна тајна и Строго поверљиво, може се одредити и означити степеном тајности „ДРЖАВНА ТАЈНА” ако би његовим откривањем неовлашћеном лицу, његовом злоупотребом или уништавањем настала неотклоњива тешка штета по интересе Републике Србије, која за последицу може имати:

1. непосредно и изузетно озбиљно угрожавање територијалног интегритета и суверености Републике Србије;
2. непосредно и изузетно озбиљно угрожавање уставног поретка и демократских принципа Републике Србије;
3. масован губитак људских живота или изузетно озбиљну претњу по живот или здравље људи или имовину великог обима;
4. изузетно озбиљну и дугорочну штету по економске интересе Републике Србије;
5. изузетно озбиљно угрожавање националне и јавне безбедности, одбране или активности безбедносних и обавештајних служби;
6. изузетно озбиљно угрожавање интереса кривичног гоњења, сузбијања кривичних дела и функционисања правосуђа;
7. изузетно озбиљно угрожавање оперативних и функционалних способности Војске Србије и других снага одбране Републике Србије;
8. изузетно озбиљно угрожавање међународног положаја Републике Србије и сарадње са другим државама, међународним организацијама и другим међународним субјектима.

Тајни податак из Уредбе о ближим критеријумима за одређивање степена тајности Државна тајна и Строго поверљиво, може се одредити и означити степеном тајности „СТРОГО ПОВЕРЉИВО” ако би његовим откривањем неовлашћеном лицу, његовом злоупотребом или уништавањем настала неотклоњива тешка штета по интересе Републике Србије, која за последицу може имати:

1. изузетно озбиљно угрожавање територијалног интегритета и суверености Републике Србије;
2. изузетно озбиљно угрожавање уставног поретка и демократских принципа Републике Србије;
3. губитак људских живота у већем броју или претњу по живот или здравље људи или неко друго важно добро већег броја лица;
4. тешку штету по средњорочне економске интересе Републике Србије;
5. озбиљно угрожавање активности безбедносних и обавештајних служби;
6. озбиљно угрожавање интереса кривичног гоњења, сузбијања кривичних дела и функционисања правосуђа;
7. озбиљно угрожавање оперативних и функционалних способности Војске Србије и других снага одбране Републике Србије;
8. озбиљно угрожавање међународног положаја Републике Србије и сарадње са другим државама, међународним организацијама и другим међународним субјектима;
9. озбиљно погоршање ситуације које изазива међународне тензије.

Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности ИНТЕРНО и ПОВЕРЉИВО у:

- Органима јавне власти
- Министарству одбране
- Министарству унутрашњих послова
- Безбедносно-информативној агенцији
- Канцеларији Савета за нац.безбедност...

Тајни податак може се одредити и означити степеном тајности „ПОВЕРЉИВО” ако би његовим откривањем неовлашћеном лицу, његовом злоупотребом или уништавањем настала штета по интересе Републике Србије, која за последицу може имати:

1. угрожавање територијалног интегритета и суверености Републике Србије;
2. угрожавање уставног поретка и демократских принципа Републике Србије;
3. губитак људских живота или претњу по живот или здравље људи или имовину;
4. штету по економске интересе Републике Србије;
5. угрожавање националне и јавне безбедности, одбране или активности безбедносних и обавештајних служби;
6. угрожавање интереса кривичног гоњења и судског поступка, сузбијање кривичних дела и функционисања правосуђа;
7. угрожавање оперативних и функционалних способности Војске Србије и других снага одбране Републике Србије;
8. угрожавање међународног положаја Републике Србије и сарадње са другим државама, међународним организацијама и другим међународним субјектима;
9. погоршање ситуације која изазива међународне тензије;

10. угрожавање јединства политичког деловања Владе;
11. угрожавање енергетске стабилности и безбедности Републике Србије;
12. угрожавање културног наслеђа под земљом – археолошких локалитета, архивске грађе, уметничких предмета и збирки;
13. губитак, оштећење или уништење културног наслеђа.

Тајни податак може се одредити и означити степеном тајности „ИНТЕРНО” ако би његовим откривањем неовлашћеном лицу, његовом злоупотребом или уништавањем настала штета по рад, односно обављање послова органа јавне власти, која за последицу може имати:

1. смањење оперативних и функционалних способности органа јавне власти;
2. угрожавање сарадње органа јавне власти са органима других држава, међународних организација и другим међународним субјектима.

КАТЕГОРИЈЕ ПОДАТАКА...

1. ПОДАЦИ ОД ИНТЕРЕСА ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ (+ КРИТИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА);
2. ЗАДАЦИ И ПОСЛОВИ ОД ПОСЕБНОГ ЗНАЧАЈА ЗА ОДБРАНУ;
3. ПОДАЦИ О СУДСКИМ И ДРУГИМ ПОСТУПЦИМА;
4. ПОДАЦИ О ЛИЧНОСТИ;
5. ПОДАЦИ О ПРОИЗВОДИМА (ПАТЕНТИ, ТЕХНОЛОГИЈЕ, МАТЕРИЈАЛИ...);
6. ПОДАЦИ О ПРАВНИМ ЛИЦИМА...
7. ПОСЛОВНЕ ТАЈНЕ + БАНКАРСКЕ ТАЈНЕ...
8. ПРОФЕСИОНАЛНЕ ТАЈНЕ ...
9. **ЈАВНИ ПОДАЦИ (ЈАВНЕ КЊИГЕ И Е-УПРАВА)**

ПОСЕБНА КОНТРОЛА И НАДЗОР САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ

1. НАРОДНА СКУПШТИНА (одбори, комисије...)
2. ВЛАДА (креирање буџета, одбори, министарства...)
3. ПРАВОСУЂЕ (посебне мере, поступци...)
4. ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА
5. ЈАВНОСТ И НЕВЛАДИН СЕКТОР
6. УН, САВЕТ ЕВРОПЕ, ЕУ...
7. ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА И ПОВЕРЕНИЦИ

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

П И Т А Њ А ?

- **ШТА ЈЕ НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ У СРБИЈИ?**
- **КОЈИМ ПРОПИСИМА ЈЕ УРЕЂЕНА?**
- **-ШТА ПРЕДСТАВЉА СТРАТЕГИЈА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ, ПОЛИТИЧКИ ИЛИ ПРАВНИ ОКВИР?**
- **- МОГУ ЛИ САМЕ ПОЛИТИКЕ БИТИ ТАЈНЕ, САДРЖИНА ИЛИ ФОРМА?**
- **ТРАНСПАРЕТНОСТ ПРОТИВ ТАЈНОСТИ?**
- **ЉУДСКЕ СЛОБОДЕ И ПРАВА ПРОТИВ БЕЗБЕДНОСТИ?**
- **КАКО ДЕФИНИСАТИ ГРАНИЦЕ?**
- **БЕЗБЕДНОСТ ИЛИ СИГУРНОСТ....**

ЗАКЉУЧАК

ЧАРОВНИ ШТАПИЋ ИЛИ ПРИГОДНИ МАГИЈСКИ РИТУАЛ НЕ ПОСТОЈИ...

Безбедносна политика се креира на основу безбедносних изазова, ризика и претњи

Када су у питању национални интереси „права нација“ никада се сасвим не поклапа са „званичном нацијом“

Политика националне безбедности представља полазиште за израду одговарајућих стратегија којима се дефинишу поједини безбедносни изазови, ризици и претње, као и за наставак нормативног уређења ове области у оквиру система националне безбедности.